

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/166/99

KORUPCJA W ŻYCIU PUBLICZNYM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Zdaniem większości badanych (61%) wielu urzędników państwowych czerpie korzyści z pełnionych funkcji publicznych. Tylko co czwarty respondent (24%) uważa, że skala tego zjawiska jest niewielka. W ciągu ostatnich dwóch lat odsetek osób negatywnie oceniających uczciwość dużej części urzędników państwowych wzrósł o 6 punktów, natomiast zmalał (o 8 punktów) odsetek sądzących, że czerpanie nieuzasadnionych korzyści z zajmowanego stanowiska spotyka się wśród urzędników państwowych tylko sporadycznie.
- Według ankietowanych najczęstszym wynaturzeniem naszego życia społecznego są praktyki wykorzystywania pełnionych funkcji publicznych do obsadzania stanowisk znajomymi, kolegami lub krewnymi (84% wskazań). W ciągu ostatnich dwóch lat odsetek takich opinii zwiększył się o 15 punktów. Blisko trzy czwarte respondentów uważa, że częste jest branie łapówek za załatwienie jakiejś sprawy (74%) oraz kumoterstwo związane z realizacją zamówień publicznych, czyli załatwianie kontraktów dla „zaprzyjaźnionych” firm (73%).
- Zdecydowana większość respondentów ocenia, że z przypadkami brania łapówek lub załatwiania czegoś po znajomości najczęściej spotykamy się w służbie zdrowia (67%). Blisko połowa uważa również, że nadużywanie stanowisk dla własnych korzyści częste jest także w wymiarze sprawiedliwości (49%). W porównaniu z pomiarami z roku '94 i '97 odsetek osób przekonanych o istnieniu korupcji i łapówkarstwa w tych dziedzinach wyraźnie się zwiększył. Na trzecim miejscu listy instytucji, w których - zdaniem badanych - korupcja występuje najczęściej, sytuuje się administracja terenowa, czyli urzędy gminne, miejskie i powiatowe (39%). Co czwarty badany (25%) wskazuje, że z korupcją najczęściej mamy do czynienia w pracy urzędów centralnych. Zbliżony odsetek ankietowanych (23%) jest przekonany o praktykach łapówkarstwa w policji.

Zgodnie z ostatnimi danymi Transparency International, w Polsce w życiu społecznym i gospodarczym nasila się przekupstwo i korupcja. Coraz więcej przedsiębiorców posługuje się przekupstwem jako metodą załatwiania interesów. Według opublikowanego przez tę międzynarodową organizację antykorupcyjną tzw. wskaźnika korupcji obserwowanej (WKO), Polska znalazła się na 44 miejscu w rankingu wśród 99 ocenianych krajów. W porównaniu z rokiem ubiegłym nasza pozycja się pogorszyła - spadliśmy o pięć pozycji. Mniejszą skalę korupcji stwierdzono w takich krajach, jak Słowenia, Estonia, Węgry czy Czechy.

Negatywne doświadczenia związane z pracą urzędników różnych szczebli administracji, a także funkcjonowaniem instytucji publicznych (np. takich, jak służba zdrowia czy policja), nieobce są nie tylko przedsiębiorcom, ale także zwykłym obywatelom. Zapytaliśmy naszych respondentów o ocenę skali i zakresu zjawiska korupcji oraz opinie na temat najczęściej spotykanych metod nadużywania stanowisk publicznych dla celów prywatnych¹.

OCENY SKALI KORUPCJI

Zdaniem większości badanych (61%) wielu urzędników państwowych czerpie korzyści z pełnionych funkcji publicznych. W ciągu ostatnich czterech lat odsetek osób negatywnie oceniających uczciwość dużej części urzędników państwowych systematycznie rośnie, maleje natomiast odsetek sądzących, że czerpanie nieuzasadnionych korzyści z zajmowanego stanowiska spotyka się wśród urzędników państwowych jedynie sporadycznie. Warto zauważyć, że w ciągu ostatnich dwóch lat opinie na ten temat pogorszyły się wyraźniej niż w latach '95 - '97.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (110), 7-13 lipca '99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych Polaków (N=1055).

Tabela 1

Od czasu do czasu słyszy się o wysokich urzędnikach państwowych, którzy czerpią korzyści z pełnionych funkcji publicznych. Czy uważa Pan(i), że obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	II '95	IV '97	VII '99
	w procentach		
- wielu wysokich urzędników dopuszcza się takich czynów	51	55	61
- są tacy, choć jest ich niewielu	36	32	24
- w ogóle nie ma wysokich urzędników państwowych, którzy czerpaliby korzyści z pełnionych funkcji publicznych	2	1	1
Trudno powiedzieć	11	12	14

Oceny skali korupcji są dość zgodne i niezbyt zróżnicowane ze względu na cechy społeczno-demograficzne ankietowanych. O tym, że wielu wysokich urzędników czerpie korzyści z pełnionych funkcji, nieco częściej niż pozostali przekonani są badani w wieku od 35 do 54 lat, natomiast relatywnie rzadziej - osoby młode oraz najstarsze. Tego rodzaju zjawiska częściej dostrzegają mieszkańcy miast niż wsi. Częstszemu zauważaniu w życiu publicznym praktyk nadużywania stanowisk dla prywatnych celów sprzyjają również lewicowe poglądy polityczne. Wśród grup społeczno-zawodowych o czerpaniu nieuzasadnionych korzyści z piastowanych stanowisk najczęściej przeświadczeni są pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz osoby pracujące na własny rachunek.

Krytycyzm wobec aparatu państwowego jest jeszcze bardziej widoczny w odpowiedziach na pytanie o konkretne przykłady wykorzystywania funkcji publicznych przez urzędników państwowych.

Tabela 2

Mówiąc o wykorzystywaniu funkcji publicznych można mieć na myśli różne działania. Jak Pan(i) sądzi, czy obecnie wśród wysokich urzędników państwowych następujące działania:	Są częste		Są rzadkie		Trudno powiedzieć	
	IV '97	VII '99	IV '97	VII '99	IV '97	VII '99
	w procentach					
- załatwianie kontraktów, zamówień rządowych dla rodziny, kolegów, znajomych prowadzących firmy prywatne	78	73	9	10	13	17
- branie łapówek za załatwienie sprawy	72	74	13	8	15	19
- obsadzanie krewnych, kolegów, znajomych na stanowiskach w urzędach, spółkach, bankach itp.	69	84	13	4	18	11
- wykorzystywanie pieniędzy publicznych na rzecz swojej partii	56	58	15	11	29	31

Zdaniem ankietowanych, najczęstszym wynaturzeniem życia publicznego jest nepotyzm i kumoterstwo, czyli praktyki wykorzystywania pełnionych funkcji publicznych do obsadzania stanowisk swoimi znajomymi, kolegami lub krewnymi. W opinii ponad czterech piątych badanych tego rodzaju praktyki w naszym życiu publicznym są częste. W ciągu ostatnich dwóch lat odsetek takich opinii wzrósł w największym stopniu - aż o 15 punktów.

Niemal trzy czwarte respondentów uważa, że obecnie częste jest branie łapówek za załatwienie jakiejś sprawy, a także kumoterstwo związane z realizacją zamówień rządowych, czyli załatwianie kontraktów dla firm należących do kogoś z rodziny czy znajomych. W stosunku do roku '97 nieco obniżył się odsetek osób sądzących, że przypadki załatwiania zamówień publicznych dla „zaprzyjaźnionych” firm są częste, natomiast nie zmieniła się ocena skali łapówkarstwa. W zasadzie nie uległy również zmianie opinie o skali wykorzystywania pieniędzy publicznych na rzecz swojej partii - o tym, że tego rodzaju praktyki są częste, przekonana jest ponad połowa ankietowanych. Warto zauważyć, że w przypadku politycznego wymiaru korupcji blisko jedna trzecia respondentów nie czuje się kompetentna, by wypowiadać się na ten temat.

GDZIE NAJCZĘŚCIEJ SPOTYKAMY SIĘ ZE ZJAWISKIEM KORUPCJI?

Łapówkarstwo i korupcja są obecne w różnych dziedzinach życia społecznego. Po dwuletniej przerwie poprosiliśmy ankietowanych, by zechcieli powiedzieć, w której z przedstawionych im dziedzin najczęściej mamy do czynienia z tego rodzaju zjawiskiem.

Zdecydowana większość respondentów ocenia, że z przypadkami brania łapówek lub załatwiania czegoś po znajomości spotykamy się głównie w służbie zdrowia. Ta sfera naszego życia zdecydowanie przoduje na liście dziedzin, w których korupcja występuje najczęściej. W porównaniu z pomiarem sprzed dwóch lat blisko trzykrotnie wzrósł odsetek osób przekonanych o istnieniu korupcji i łapówkarstwa w służbie zdrowia. Niewątpliwie może to być związane z wprowadzoną na początku tego roku reformą, która w odbiorze społecznym nie jest najlepiej oceniana. Można sądzić, że dostrzeganie skali korupcji w służbie zdrowia

wiąże się przypuszczalnie, z jednej strony, z samym przebiegiem reformy, niepokojem i kłopotami znacznej części badanych, z drugiej zaś może być związane z ogólnym wzrostem negatywnych opinii o pracy całej służby zdrowia.

Tabela 3

Gdzie, według Pana(i), w jakich dziedzinach, sferach naszego życia łapówkarstwo i korupcja występują najczęściej?*	Wskazania respondentów według terminów badań		
	II '94	IV '97	VII '99
	w procentach		
Służba zdrowia	36	23	67
Wymiar sprawiedliwości - sądy, prokuratura	41	25	49
Najwyższe władze państwowe (Sejm, rząd, ministerstwa)	18	27	-
Samorządy terytorialne	-	8	-
Administracja i urzędy gminne, miejskie, powiatowe	-	-	39
Administracja i urzędy	44	47	-
Administracja i urzędy centralne	-	-	25
Policja	39	19	23
Szkolnictwo	-	2	10
Przedsiębiorstwa prywatne	10	12	9
Przedsiębiorstwa państwowe	8	11	8
Handel i usługi	9	16	7
Banki	28	14	7
Partie polityczne	13	18	7
Giełda	10	7	3
Wojsko	-	2	4
Trudno powiedzieć	11	16	9

* Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wybrać trzy dziedziny.

Niemal połowa ankietowanych ocenia, że z przypadkami nadużywania stanowisk dla własnych korzyści często spotykamy się także w pracy wymiaru sprawiedliwości (w porównaniu z poprzednim pomiarem również rejestrujemy wyraźny wzrost wskazań). Na trzecim miejscu naszej listy dziedzin, w których korupcja występuje najczęściej, sytuuje się administracja terenowa, czyli urzędy gminne, miejskie i powiatowe. Także w tym zakresie w stosunku do roku '97, kiedy w pytaniu użyte zostało inne sformułowanie (pytaliśmy o samorządy terytorialne), wyraźnie zwiększyła się liczba wskazań.

Co czwarty ankietowany sądzi, że z korupcją najczęściej spotykamy się w administracji i urzędach centralnych. Zbliżony odsetek badanych (23%) jest przekonany o nieodporności policji na korupcję. Rzadziej wskazywanymi dziedzinami życia społecznego, w których - zdaniem ankietowanych - często mamy do czynienia z łapówkarstwem, są także: szkolnictwo, przedsiębiorstwa prywatne i państwowe, handel i usługi, bankowość oraz funkcjonowanie partii politycznych. Warto zauważyć, że jedną z nielicznych dziedzin, w których oceny ankietowanych się poprawiły, jest sfera bankowości.

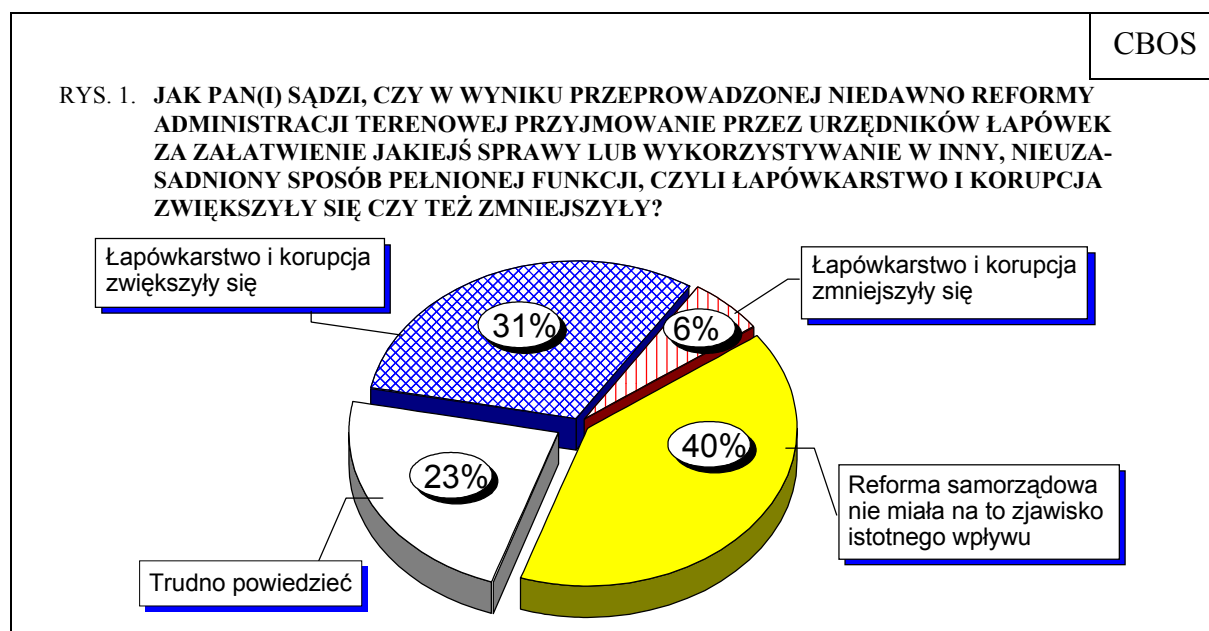
KORUPCJA I SAMORZĄDY

Zdaniem respondentów, z przypadkami wykorzystywania stanowisk dla czerpania nieuzasadnionych korzyści spotykamy się zarówno na szczeblu centralnym (Sejmu, rządu), jak i lokalnym (gminnym lub powiatowym). Jednak w porównaniu z ocenami sprzed czterech lat wzrosła liczba osób, które są zdania, że zjawisko wykorzystywania stanowisk dla własnych celów częstsze jest na szczeblu lokalnym. Obecnie odsetek ankietowanych sądzących, że tego rodzaju przypadki częściej zdarzają się we władzach centralnych (15%), jest porównywalny z odsetkiem badanych, którzy uważają, że zjawisko to jest częstsze we władzach lokalnych (14%). W roku '95 wyraźnie więcej osób było przekonanych, że wykorzystywanie wysokich funkcji publicznych dla czerpania korzyści częściej zdarzało się na szczeblu centralnym, władze lokalne zaś oceniane były nieco lepiej.

Tabela 4

Gdzie, Pana(i) zdaniem, częściej zdarzają się przypadki wykorzystywania wysokich funkcji publicznych dla czerpania nieuzasadnionych korzyści - na szczeblu lokalnym (gminnym, powiatowym) czy też na szczeblu centralnym (Sejmu, rządu)?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX '95	VII '99
	w procentach	
Częściej na szczeblu centralnym	24	15
Równie często na szczeblu lokalnym jak centralnym	56	57
Częściej na szczeblu lokalnym	10	14
Trudno powiedzieć	10	15

Według opinii dwóch piątych respondentów reforma samorządowa nie miała istotnego wpływu na skalę łapówkarstwa i korupcji w naszym kraju. Przeciwnego zdania jest nieco mniejszy odsetek ankietowanych, przy czym niemal jedna trzecia uważa, że po reformie samorządowej zwiększyły się przypadki przyjmowania przez urzędników łapówek za załatwienie jakiejś sprawy lub wykorzystywania pełnionych funkcji w inny sposób.

O zwiększeniu się skali łapówkarstwa i korupcji po reformie samorządowej najczęściej przekonani są respondenci o lewicowej orientacji politycznej, natomiast osoby o poglądach prawicowych wyraźnie częściej nie dostrzegają tego rodzaju związku lub wręcz sądzą, że reforma samorządowa przyczyniła się do poprawy sytuacji i zmniejszenia skali łapówkarstwa i korupcji.

O negatywnych pod tym względem skutkach reformy samorządowej nieco częściej przeświadczeni są mieszkańcy miast średniej wielkości (liczących od 20 do 100 tys. ludności), osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym oraz źle oceniające własne warunki materialne. Wśród grup społeczno-zwodowych najczęściej są o tym przekonani pracownicy umysłowi niższego szczebla, pracownicy fizyczno-umysłowi, renciści oraz uczniowie i studenci. Natomiast lepiej niż inni oceniają reformę pod tym względem respondenci pracujący na własny rachunek oraz rolnicy.

O tym, że zjawisko korupcji w naszym kraju się nasila, świadczą nie tylko dane zebrane wśród przedsiębiorców inwestujących w Polsce. Również oceny społeczne potwierdzają szerzenie się korupcji w naszym życiu publicznym. Większość ankietowanych ocenia, iż wielu wysokich urzędników czerpie nieuzasadnione korzyści z pełnionych funkcji publicznych. Zdecydowana większość dostrzega istnienie nepotyzmu i kumoterstwa w obsadzaniu stanowisk oraz realizacji kontraktów i zamówień rządowych. Przy czym najbardziej niepokojący wydaje się wyraźny wzrost społecznego przekonania o istnieniu w naszym życiu zjawiska określanego potocznie jako „republika koleśków”, czyli praktyk obsadzania stanowisk publicznych nie według zasad weberowskiej biurokracji (m. in. kryteriów kompetencji), ale według kryteriów nieformalnych - związków koleżeńskich lub rodzinnych. Równie często dostrzegane jest w naszym życiu łapówkarstwo.

Według ocen ankietowanych najwięcej nieprawidłowości można dostrzec w funkcjonowaniu służby zdrowia, wymiaru sprawiedliwości oraz administracji terenowej - te dziedziny życia społecznego zostały wskazane przez badanych jako najbardziej korupcjogenne. W porównaniu z pomiarem sprzed dwóch lat wzrosły również odsetki osób przekonanych o istnieniu łapówkarstwa i korupcji w policji oraz w szkolnictwie.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Od czasu do czasu słyszy się o wysokich urzędnikach państwowych, którzy czerpią korzyści z pełnionych funkcji publicznych. Czy uważa Pan(i), że obecnie: 1 - wielu wysokich urzędników dopuszcza się takich czynów 2 - są tacy, choć jest ich niewiele/ 3 - w ogóle nie ma wysokich urzędników państwowych, którzy czerpaliby korzyści z pełnionych funkcji publicznych (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	61	24	1	14	1053
Płeć					
Mężczyźni	64	23	1	12	499
Kobiety	58	26	1	15	555
Wiek					
18-24 lat	56	32	1	12	151
25-34	61	27	1	11	186
35-44	70	21	1	8	192
45-54	66	25	1	8	226
55-64	59	21	0	20	127
65 lat i więcej	51	22	1	26	172
Miejsce zamieszkania					
Wieś	56	23	1	20	396
Miasto do 20 tys.	64	26	0	10	134
20 - 100 tys.	65	25	0	11	210
101 - 500 tys.	64	26	2	8	184
501 tys.i więcej mieszk.	64	24	1	11	127
Wykształcenie					
Podstawowe	57	19	1	22	306
Zasadnicze zawodowe	58	29	1	12	284
Średnie	66	24	0	10	368
Wyższe	64	30	0	6	95
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	65	29	2	4	76
Prac.umysł.niż.szczebła	79	14	0	7	96
Pracownicy fiz.- umysł.	65	27	1	7	78
Robotnicy wykwalifikowani	62	24	2	13	124
Robotnicy niewykwalifik.	61	31	0	7	45
Rolnicy	62	13	0	25	48
Pracujący na własny rach.	66	23	0	11	48
Bierni zawodowo					
Renciści	58	19	0	22	129
Emeryci	52	25	1	22	184
Uczniowie i studenci	63	29	0	8	56
Bezrobotni	54	33	0	12	114
Gospodynie domowe i inni	61	27	4	8	53
Pracuje w:					
sferze budżetowej	71	24	2	3	102
sekt. państw. publicznym	68	29	0	3	104
sp. właśc. pryw. i państwa	69	20	1	10	111
sekt. pryw. poza rolnict.	65	22	1	12	173
prywatnym gosp. rolnym	61	13	0	26	56
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	66	22	0	11	168
276 - 399	61	24	2	13	133
400 - 549	55	30	1	14	230
550 - 799	63	24	0	13	159
Powyżej 799 zł	66	27	0	7	144
Ocena własnych war. mater.					
Dobre	61	26	1	12	203
Średnie	59	26	1	14	498
Złe	65	21	0	14	349
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	59	29	0	11	68
Raz w tygodniu	59	23	1	16	568
1-2 razy w miesiącu	55	31	0	14	138
Kilka razy w roku	69	23	0	9	188
W ogóle nie uczestniczy	70	22	1	7	90
Poglądy polityczne					
Lewica	68	25	1	6	265
Centrum	63	26	1	10	276
Prawica	61	27	1	12	263
Trudno powiedzieć	52	20	0	28	250

Tabela 2. Mówiąc o wykorzystywaniu funkcji publicznych można mieć na myśli różne działania. Jak Pan(i) sądzi, czy obecnie wśród wysokich urzędników państwowych załatwianie kontraktów, zamówień rządowych dla rodziny, kolegów, znajomych prowadzących firmy prywatne jest:

	częste	rzadkie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	73	10	17	1053
Płeć				
Mężczyźni	74	12	13	499
Kobiety	72	9	20	555
Wiek				
18-24 lat	73	13	14	151
25-34	79	10	11	186
35-44	78	10	12	192
45-54	79	8	13	226
55-64	73	10	16	127
65 lat i więcej	52	12	36	172
Miejsce zamieszkania				
Wieś	69	9	22	396
Miasto do 20 tys.	80	9	11	134
20 - 100 tys.	72	11	17	210
101 - 500 tys.	77	13	10	184
501 tys. i więcej mieszk.	76	10	14	127
Wykształcenie				
Podstawowe	64	9	27	306
Zasadnicze zawodowe	75	11	13	284
Średnie	77	10	13	368
Wyższe	81	11	7	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	84	10	6	76
Prac. umysł. niż. szczebla	78	10	12	96
Pracownicy fiz.- umysł.	76	12	12	78
Robotnicy wykwalifikowani	76	9	15	124
Robotnicy niewykwalifik.	77	12	11	45
Rolnicy	62	11	27	48
Pracujący na własny rach.	76	14	10	48
Bierni zawodowo				
Renciści	62	10	27	129
Emeryci	67	12	22	184
Uczniowie i studenci	83	8	9	56
Bezrobotni	73	11	17	114
Gospodynie domowe i inni	78	4	17	53
Pracuje w:				
sferze budżetowej	78	11	10	102
sekt. państw., publicznym	84	11	5	104
sp. właśc. pryw. i państwa	75	12	12	111
sekt. pryw. poza rolnict.	79	9	13	173
prywatnym gosp. rolnym	64	8	29	56
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	78	12	11	168
276 - 399	73	7	21	133
400 - 549	71	12	17	230
550 - 799	72	14	14	159
Powyżej 799 zł	80	13	8	144
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	72	13	15	203
Średnie	72	11	17	498
Złe	75	8	17	349
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	66	15	19	68
Raz w tygodniu	69	10	21	568
1-2 razy w miesiącu	78	11	12	138
Kilka razy w roku	77	12	11	188
W ogóle nie uczestniczy	87	4	9	90
Poglądy polityczne				
Lewica	81	9	9	265
Centrum	77	11	11	276
Prawica	71	14	15	263
Trudno powiedzieć	62	6	32	250

Tabela 3. Mówiąc o wykorzystywaniu funkcji publicznych można mieć na myśli różne działania. Jak Pan(i) sądzi, czy obecnie wśród wysokich urzędników państwowych branie łapówek za załatwienie sprawy jest: (%)

	częste	rzadkie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	74	8	19	1053
Płeć				
Mężczyźni	76	9	15	499
Kobiety	72	6	22	555
Wiek				
18-24 lat	83	7	10	151
25-34	80	8	12	186
35-44	78	7	15	192
45-54	77	6	17	226
55-64	67	8	25	127
65 lat i więcej	56	9	35	172
Miejsce zamieszkania				
Wieś	72	7	22	396
Miasto do 20 tys.	75	7	18	134
20 - 100 tys.	77	5	18	210
101 - 500 tys.	75	11	14	184
501 tys.i więcej mieszk.	73	9	18	127
Wyszktałcenie				
Podstawowe	68	6	25	306
Zasadnicze zawodowe	80	7	13	284
Średnie	75	8	17	368
Wyższe	68	10	23	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	64	8	28	76
Prac. umysł. niż. szczebla	76	11	13	96
Pracownicy fiz.- umysł.	78	10	12	78
Robotnicy wykwalifikowani	85	2	13	124
Robotnicy niewykwalifik.	78	10	12	45
Rolnicy	71	9	20	48
Pracujący na własny rach.	80	6	15	48
Bierni zawodowo				
Renciści	67	8	26	129
Emeryci	62	8	31	184
Uczniowie i studenci	79	9	12	56
Bezrobotni	83	7	9	114
Gospodynie domowe i inni	80	6	13	53
Pracuje w:				
sferze budżetowej	71	8	21	102
sekt. państw., publicznym	81	9	10	104
sp. właśc. pryw. i państwa	83	6	11	111
sekt. pryw. poza rolnict.	79	5	16	173
prywatnym gosp. rolnym	70	7	23	56
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	84	6	10	168
276 - 399	76	6	18	133
400 - 549	69	9	23	230
550 - 799	75	11	14	159
Powyżej 799 zł	75	8	17	144
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	73	11	16	203
Średnie	71	8	21	498
Złe	78	6	16	349
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	70	15	15	68
Raz w tygodniu	70	7	23	568
1-2 razy w miesiącu	75	10	15	138
Kilka razy w roku	84	5	11	188
W ogóle nie uczestniczy	80	5	15	90
Poglądy polityczne				
Lewica	76	8	16	265
Centrum	77	5	17	276
Prawica	71	14	14	263
Trudno powiedzieć	70	3	27	250

Tabela 4. Mówiąc o wykorzystywaniu funkcji publicznych można mieć na myśli różne działania. Jak Pan(i) sądzi, czy obecnie wśród wysokich urzędników państwowych obsadzanie krewnych, kolegów, znajomych na stanowiskach w urzędach, spółkach, bankach itp. jest:

	częste	rzadkie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	84	4	11	1053
Płeć				
Mężczyźni	86	5	9	499
Kobiety	83	4	13	555
Wiek				
18-24 lat	90	4	7	151
25-34	89	3	8	186
35-44	90	2	8	192
45-54	88	4	8	226
55-64	82	4	14	127
65 lat i więcej	66	8	26	172
Miejsce zamieszkania				
Wieś	80	4	16	396
Miasto do 20 tys.	88	3	10	134
20 - 100 tys.	84	4	11	210
101 - 500 tys.	89	4	7	184
501 tys. i więcej mieszk.	88	5	7	127
Wykształcenie				
Podstawowe	76	5	19	306
Zasadnicze zawodowe	89	4	7	284
Średnie	87	3	10	368
Wyższe	89	5	6	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	92	2	6	76
Prac. umysł. niż. szczebla	89	3	8	96
Pracownicy fiz.- umysł.	89	2	9	78
Robotnicy wykwalifikowani	91	2	7	124
Robotnicy niewykwalifik.	88	5	7	45
Rolnicy	85	6	8	48
Pracujący na własny rach.	96	0	4	48
Bierni zawodowo				
Renciści	75	5	20	129
Emeryci	74	7	19	184
Uczniowie i studenci	87	7	6	56
Bezrobotni	83	4	13	114
Gospodynie domowe i inni	89	3	8	53
Pracuje w:				
sferze budżetowej	89	3	8	102
sekt. państw., publicznym	93	3	5	104
sp. właśc. pryw. i państwa	93	1	6	111
sekt. pryw. poza rolnict.	89	3	7	173
prywatnym gosp. rolnym	82	6	12	56
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	90	4	6	168
276 - 399	81	4	16	133
400 - 549	83	5	11	230
550 - 799	87	5	8	159
Powyżej 799 zł	91	2	6	144
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	87	5	8	203
Średnie	84	4	12	498
Złe	85	4	11	349
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	86	3	12	68
Raz w tygodniu	81	4	15	568
1-2 razy w miesiącu	85	9	6	138
Kilka razy w roku	91	1	8	188
W ogóle nie uczestniczy	93	1	5	90
Poglądy polityczne				
Lewica	91	4	6	265
Centrum	88	4	8	276
Prawica	84	7	9	263
Trudno powiedzieć	75	2	23	250

Tabela 5. Mówiąc o wykorzystywaniu funkcji publicznych można mieć na myśli różne działania. Jak Pan(i) sądzi, czy obecnie wśród wysokich urzędników państwowych wykorzystywanie publicznych pieniędzy na rzecz swojej partii jest:

	(%)			
	częste	rzadkie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	58	11	31	1053
Płeć				
Mężczyźni	62	13	25	499
Kobiety	55	9	36	555
Wiek				
18-24 lat	55	21	23	151
25-34	63	9	28	186
35-44	59	13	28	192
45-54	65	8	27	226
55-64	61	5	34	127
65 lat i więcej	44	9	46	172
Miejsce zamieszkania				
Wieś	54	8	38	396
Miasto do 20 tys.	63	8	30	134
20 - 100 tys.	57	11	32	210
101 - 500 tys.	66	16	19	184
501 tys. i więcej mieszk.	58	17	25	127
Wykształcenie				
Podstawowe	54	10	37	306
Zasadnicze zawodowe	62	9	29	284
Średnie	60	12	28	368
Wyższe	56	14	30	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	51	18	31	76
Prac. umysł. niż. szczebla	61	14	24	96
Pracownicy fiz.- umysł.	72	9	19	78
Robotnicy wykwalifikowani	66	8	26	124
Robotnicy niewykwalifik.	60	15	25	45
Rolnicy	53	9	38	48
Pracujący na własny rach.	60	10	30	48
Bierni zawodowo				
Renciści	56	7	37	129
Emeryci	55	8	37	184
Uczniowie i studenci	49	25	26	56
Bezrobotni	49	13	38	114
Gospodynie domowe i inni	75	2	23	53
Pracuje w:				
sferze budżetowej	60	10	30	102
sekt. państw., publicznym	62	16	22	104
sp. właśc. pryw. i państwa	65	12	22	111
sekt. pryw. poza rolnict.	64	10	26	173
prywatnym gosp. rolnym	57	9	34	56
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	61	12	27	168
276 - 399	59	9	32	133
400 - 549	57	7	36	230
550 - 799	58	21	21	159
Powyżej 799 zł	65	14	21	144
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	60	14	26	203
Średnie	56	10	34	498
Złe	61	10	29	349
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	66	13	22	68
Raz w tygodniu	54	10	37	568
1-2 razy w miesiącu	62	12	26	138
Kilka razy w roku	62	11	27	188
W ogóle nie uczestniczy	68	16	16	90
Poglądy polityczne				
Lewica	61	15	24	265
Centrum	61	10	29	276
Prawica	60	14	26	263
Trudno powiedzieć	50	4	45	250

Tabela 6. Jak Pan(i) sędzi, czy w wyniku przeprowadzonej niedawno reformy administracji terenowej przyjmowanie przez urzędników łapówek za załatwienie jakiejś sprawy lub wykorzystywanie w inny, nieuzasadniony sposób pełnionej funkcji, czyli łapówkarstwo i korupcja zwiększyły się czy też zmniejszyły? 1 - Łapówkarstwo i korupcja zwiększyły się; 2 - Łapówkarstwo i korupcja zmniejszyły się; 3 - Reforma samorządowa nie miała na to zjawisko istotnego wpływu (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	6	40	23	1053
Płeć					
Mężczyźni	32	8	40	20	498
Kobiety	30	5	39	25	555
Wiek					
18-24 lat	39	9	29	23	151
25-34	34	6	43	17	186
35-44	30	4	47	18	192
45-54	31	6	44	19	226
55-64	30	6	42	23	127
65 lat i więcej	24	8	28	40	172
Miejsce zamieszkania					
Wieś	32	7	37	24	396
Miasto do 20 tys.	28	6	41	24	134
20 - 100 tys.	36	8	34	22	210
101 - 500 tys.	31	5	44	19	183
501 tys.i więcej mieszk.	24	5	47	24	127
Wykształcenie					
Podstawowe	34	7	30	28	306
Zasadnicze zawodowe	33	7	36	24	284
Średnie	28	6	45	21	367
Wyższe	29	2	58	12	95
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	24	4	62	10	76
Prac.umysł.niż.szczebła	34	6	45	15	96
Pracownicy fiz.- umysł.	33	9	39	19	78
Robotnicy wykwalifikowani	32	7	40	21	124
Robotnicy niewykwalifik.	26	4	46	23	45
Rolnicy	26	10	45	19	48
Pracujący na własny rach.	28	14	48	10	47
Bierni zawodowo					
Renciści	35	9	28	29	129
Emeryci	28	4	37	32	184
Uczniowie i studenci	41	8	26	25	56
Bezrobotni	27	5	41	27	114
Gospodynie domowe i inni	45	4	30	20	53
Pracuje w:					
sferze budżetowej	32	1	51	16	102
sekt. państw.,publicznym	30	5	54	10	104
sp. właśc. pryw. i państwa	30	9	40	22	111
sekt. pryw. poza rolnict.	31	8	42	19	173
prywatnym gosp. rolnym	24	9	42	25	56
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	28	9	44	19	168
276 - 399	40	6	33	21	133
400 - 549	32	6	38	24	230
550 - 799	34	7	36	22	159
Powyżej 799 zł	28	8	46	17	144
Ocena własnych war. mater.					
Dobre	31	9	41	19	202
Średnie	28	6	40	25	498
Złe	36	5	38	21	349
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	32	14	34	21	68
Raz w tygodniu	28	6	40	26	568
1-2 razy w miesiącu	35	6	36	22	138
Kilka razy w roku	34	7	39	20	187
W ogóle nie uczestniczy	38	1	46	15	90
Poglądy polityczne					
Lewica	43	4	38	15	265
Centrum	30	7	47	16	276
Prawica	29	10	41	20	262
Trudno powiedzieć	22	4	32	42	250